

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ

Об'єктом оцінювання в процесі професійно-трудового навчання учнів 5-10 класів з порушеннями інтелектуального розвитку є структурні компоненти їх навчально-практичної діяльності, а саме:

1. Знання (техніко-технологічні), обсяг яких визначений програмою з трудового навчання для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку:

- знання про результат праці (вироби, їхні деталі та ін.);
- знання про предмет праці: матеріали (пластичні, паперові, природні, текстильні, конструктивні), заготовки, напівфабрикати та ін.;
- знання про засоби праці: інструменти, вимірювальні прилади (мірка, лінійка), допоміжні, та ін.;
- знання про трудові дії (розкачати, приліпити, приклеїти, накреслити, відрізати, пришити, розмітити, вирізати та ін.) та послідовність їх виконання.

Знання оцінюються за:

- а) повнотою,
- б) правильністю,
- в) усвідомленістю (розуміння та виділення головного; вербалізація (за можливістю) у вигляді відтворення (переказ) чи пояснення).

2. Практичні навички та вміння: виконання трудових дій та завдань.

Оцінці підлягають:

- 1) виконання трудових дій;
- 2) вміння організовувати робоче місце і підтримувати порядок на ньому під час занять;
- 3) вміння дотримуватись правил безпечної праці та санітарно-гігієнічних вимог.

Практичні навички та вміння оцінюються за:

- а) рівнем сформованості (виконує за зразком, поясненням, інструкцією, за аналогією, в нових ситуаціях);
- б) самостійністю виконання (контроль, допомога: *практична* – спільне виконання дії з учителем, показ дії; *вербальна* – повторний інструктаж, аналіз, пояснення завдання, запитання, підказка, вказівка.
- в) якістю виробу (виконаної роботи).

3. Ставлення до навчально-практичної діяльності.

Ставлення оцінюється за:

- а) характером (байдуже, недостатньо виразне позитивне, зацікавлене, виразне позитивне);
- б) дієвістю (від споглядального (пасивного) до дієвого);
- в) сталістю (від епізодичного до сталого).

Характеристики знань, навичок та вмінь, ставлення до навчально-практичної діяльності дитини покладаються в основу визначення рівнів досягнень з трудового навчання (І – початковий, ІІ – середній, ІІІ – достатній) та критеріїв оцінювання навчальних досягнень, відповідних їм оцінок у балах (див. таблицю 1). Відповідно, для учнів з ~~помірним ступенем інтелектуального порушення~~ **з інтелектуальними порушеннями помірного ступеня** – рівні (І – початковий, ІІ – середній, ІІІ – достатній) та характеристики навчальних досягнень (див. таблицю 2).

**Загальна характеристика рівнів навчальних досягнень
учнів з порушеннями інтелектуального розвитку легкого ступеня**

І рівень – початковий.

Учень з допомогою вчителя розпізнає (показує) об'єкт вивчення. Трудове завдання важко розуміє навіть після спільного з учителем аналізу **змісту** завдання (зразка та ін.), його пояснення. Виконує трудові дії спільно з учителем. Ставлення до навчально-практичної діяльності байдуже. Потребує стимуляції, постійного контролю та значної допомоги щодо виконання трудового завдання, організації робочого місця, виконання санітарно-гігієнічних вимог та вимог техніки безпеки.

ІІ рівень – середній.

Учень відтворює в основному більшу частину навчального матеріалу. Матеріал розуміє, може визначити в ньому головне. Трудове завдання в основному розуміє. Виконує аналогічні трудові завдання та відтворює з допомогою спосіб його виконання. Трудові дії виконує в основному правильно. Виготовлений виріб (виконана робота) має достатній для використання за призначенням рівень якості. Ставлення до навчально-практичної діяльності не завжди стало зацікавлене. Діяльність учня не завжди цілеспрямована, потребує контролю та допомоги педагога щодо поетапності виконання завдання, організації робочого місця, дотримання санітарно-гігієнічних правил та техніки безпеки.

ІІІ рівень – достатній.

Учень відтворює матеріал, визначений навчальною програмою. Матеріал та трудове завдання розуміє. Виконує аналогічні трудові завдання. Відносно нові трудові завдання виконує з допомогою вчителя. Трудові дії виконує правильно. Виготовлений виріб має достатній рівень якості. Діяльність учня цілеспрямована, потребує часткової допомоги педагога щодо організації робочого місця, дотримання санітарно-гігієнічних вимог та правил техніки безпеки. Ставлення до навчально-практичної діяльності стало та позитивне.

Таблиця 1

Рівень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку легкого ступеня
I – початковий	1	Учень (учениця) за допомогою вчителя розпізнає об'єкт вивчення. Ставлення до навчально-практичної діяльності байдуже. Потребує стимуляції та постійної значної допомоги щодо виконання трудових дій, завдання, організації робочого місця, виконання санітарно-гігієнічних вимог та техніки безпеки.
	2	Учень (учениця) має уявлення про об'єкт вивчення і за допомогою вчителя розпізнає його. Спільно з учителем виконує окремі трудові дії. Ставлення до навчально-практичної діяльності байдуже. Потребує стимуляції та постійної значної допомоги щодо виконання трудових дій, завдання, організації робочого місця, дотримання санітарно-гігієнічних вимог та техніки безпеки.
	3	Учень (учениця) має уявлення про об'єкт вивчення і за допомогою вчителя фрагментарно відтворює його ознаки. Спільно з учителем виконує трудові дії, прості завдання. Має байдуже або слабковиражене позитивне ставлення до навчально-практичної діяльності. Потребує стимуляції та постійної значної допомоги щодо виконання трудових дій, завдання, організації робочого місця, дотримання санітарно-гігієнічних вимог та техніки безпеки.
II – середній	4	Учень (учениця) не завжди правильно відтворює більшу частину навчального матеріалу. Матеріал розуміє. За допомогою вчителя може визначити в ньому головне. Трудове завдання в основному розуміє. В основному цілому правильно виконує аналогічне трудове завдання, відтворює (переказує) спосіб його виконання. В основному правильно виконує окремі трудові дії. Виготовлений виріб (виконана робота) має достатню для використання за призначенням якість. Достатньо стало зацікавлене ставлення до навчально-практичної діяльності. Цілеспрямованість, поетапність виконання завдання, організація робочого місця, дотримання санітарно-гігієнічних правил та техніки безпеки в основному відповідають вимогам, в окремих випадках потребують контролю та допомоги.
	5	Учень (учениця) в основному правильно відтворює більшу частину навчального матеріалу. Матеріал розуміє, може визначити в ньому головне. Трудове завдання в основному розуміє. Правильно виконує аналогічне трудове завдання та відтворює спосіб його виконання. Окремі трудові дії виконує в основному правильно. Виготовлений виріб

		(виконана робота) має задовільну якість. Достатньо стале зацікавлене ставлення до навчально-практичної діяльності. Цілеспрямованість, поетапність виконання завдання, організація робочого місця, дотримання санітарно-гігієнічних правил та техніки безпеки в основному відповідають вимогам, в окремих випадках потребують контролю та допомоги.
	6	Учень (учениця) правильно відтворює більшу частину навчального матеріалу. Матеріал розуміє, може визначити в ньому головне, частково пояснити. Трудове завдання в основному розуміє. Правильно виконує аналогічне трудове завдання, відтворює (переказує) спосіб його виконання. Окремі трудові дії виконує в основному правильно, але повільно. Виготовлений виріб (виконана робота) має достатню якість. Достатньо стале зацікавлене ставлення до навчально-практичної діяльності. Цілеспрямованість, поетапність виконання завдання, організація робочого місця, дотримання санітарно-гігієнічних правил та техніки безпеки в основному відповідають вимогам, в окремих випадках потребують контролю та допомоги.
III -дост атний	7	Учень (учениця) не завжди точно відтворює матеріал, визначений навчальною програмою. Може визначити в ньому головне. Трудове завдання розуміє. Виконує аналогічні трудові завдання. Відносно нові трудові завдання виконує за допомогою вчителя. Правильно виконує окремі трудові дії. Виготовлений виріб (виконана робота), при наявності незначних відхилень, має достатньо високу якість. Цілеспрямованість, поетапність виконання трудового завдання, організація робочого місця, дотримання санітарно-гігієнічних правил та техніки безпеки відповідають вимогам. Виразне стійке позитивне ставлення до навчально-практичної діяльності.
	8	Учень (учениця) в основному правильно відтворює матеріал, визначений навчальною програмою. Може визначити в ньому головне. Трудове завдання розуміє. Виконує аналогічні трудові завдання. Відносно нові трудові завдання виконує за допомогою вчителя. Може відтворити (переказати) спосіб його виконання. Трудові дії виконує правильно. Виготовлений виріб (виконана робота) має достатньо високу якість. Цілеспрямованість, поетапність виконання трудового завдання, організація робочого місця, дотримання санітарно-гігієнічних правил та техніки безпеки відповідають вимогам. Виразне стійке позитивне ставлення до навчально-практичної діяльності.
	9	Учень (учениця) правильно відтворює матеріал, визначений навчальною програмою. Може визначити в ньому

		головне. Трудове завдання розуміє. Виконує аналогічні та відносно нові трудові завдання, пояснює спосіб їх виконання. Трудові дії виконує правильно. Виготовлений виріб (виконана робота) має високу якість. Цілеспрямованість, поетапність виконання трудового завдання, організація робочого місця, дотримання санітарно-гігієнічних правил та техніки безпеки відповідають вимогам. Виразне стійке позитивне ставлення до навчально-практичної діяльності.
--	--	---

Таблиця 2

Рівень	Характеристика навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку помірного ступеня
I - початковий	Учень за допомогою вчителя розпізнає об'єкт вивчення. Ставлення до навчально-практичної діяльності байдуже. Потребує постійної значної допомоги щодо виконання трудових дій, завдання, організації робочого місця, виконання санітарно-гігієнічних вимог та техніки безпеки.
II – середній	Учень має уявлення про об'єкт вивчення і за допомогою вчителя фрагментарно відтворює його ознаки. Спільно з учителем виконує окремі трудові дії, прості завдання. Має байдуже або слабковиражене позитивне ставлення до навчально-практичної діяльності. Потребує стимулювання та постійної значної допомоги щодо виконання трудових дій, завдання, організації робочого місця, виконання санітарно-гігієнічних вимог та техніки безпеки.
III – достатній	Учень має уявлення про об'єкт вивчення і за допомогою вчителя відтворює його ознаки. Спільно з учителем виконує трудові дії, прості завдання. Має слабо виражене позитивне ставлення до навчально-практичної діяльності. Потребує стимуляції та постійної значної допомоги щодо виконання трудових дій, завдання, організації робочого місця, виконання санітарно-гігієнічних вимог та техніки безпеки.
Сформованість життєвої компетентності	
– дотримується інструкцій та правил безпеки та поведінки у майстерні, кабінеті з професійно-трудового навчання; – взаємодіє з дорослими та однолітками у процесі виготовлення виробу та трудового завдання (вміє звернутися по допомогу, повідомити про проблему у виготовленні виробу зрозумілим для інших способом). – має уявлення про основні прийоми обробки матеріалів; – відтворює предметно-практичні дії за аналогією; – має сформовані елементарні побутові навички;	

– має уявлення про самообслуговування, дотримується правил гігієни і безпечної поведінки у побуті;– має елементарні комунікативні навички.

Видами оцінювання навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку є *поточне, тематичне* та *підсумкове*.

Система оцінювання навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку ґрунтується винятково на позитивному ставленні до кожного з них, незалежно від природних здібностей до образотворчої діяльності. Оцінюється не рівень недоліків, а рівень досягнень учня у порівнянні з його попередніми досягненнями, що забезпечує цілеспрямоване формування мотиваційного, когнітивного, ціннісного та діяльнісного компонентів ключових та предметних компетентностей.

Основними видами оцінювання є *тематичне* (відповідно до тем навчальної програми, за якою працює вчитель) та *підсумкове* (наприкінці семестру і навчального року). *Поточне оцінювання* на кожному уроці не є обов'язковим, хоча й може здійснюватися за бажанням учителя, при цьому має виконувати заохочувальну, стимулюючу або діагностико-коригуючу функції.

Підсумкову оцінку (семестрову, річну), що виставляється учневі на підставі поточного і тематичного оцінювання, варто розглядати як оцінку, що відбиває кінцевий результат роботи учня протягом семестру (навчального року). При цьому слід враховувати рівень та характер динаміки навчальних досягнень учнів з трудового навчання, мотивації до професійно-трудової діяльності.